

LA FAMÍLIA TÈXTIL A MATARÓ I EL MARESME

La indústria tèxtil a Mataró i el Maresme ha estat la font d'ingressos i de fet, el *modus vivendi* de moltíssimes famílies del territori. D'alguna manera, també ha estat capaç de generar un estil de vida propi, i un nexa comú entre les persones de la comarca que, moltes vegades sense saber-ho compartien relacions amb amics i familiars que treballaven plegats o bé es relacionaven professionalment amb la indústria tèxtil del territori.

A casa, la mare tenia una overlock, i cosia a *preu fet*, que n'hi deien, mentre es cuidava de les feines domèstiques i dels fills. Sovint vivíem amb la màquina de cosir en el menjador, aquell sorollet tremolós i penetrant, vibrant...

tiretes de fil, retalls de teixit... era divertit veure les varietats de prenes, colors i estampats que entraven i sortien cada dia. Jo m'ho mirava embadalida : m'inquietava pensar quina en sortiria d'aquella agulla ràpida i decidida, una màniga, una tapeta, un coll... colors, estampats, fils i filets, que acabaves trobant a l'altra punta de la casa, badant pel passadís o sota d'un llit a l'habitació. Els testimonis de l'activitat tèxtil diària eren per tot arreu.

El pare era l'encarregat d'una fàbrica tèxtil. Havia estat dels primers alumnes de l'Escola de Canet, molt abans de que es convertís a la nova i actual estructura d'estudis universitaris. I d'això sempre en presumia. *Jo sóc Tècnic Textil*, deia... (textil, deia... amb accent agut, i no pas paraula plana, com es diu avui en dia...). A més va ser dels primers espanyols en donar voltes pel món, territori europeu i americà, aleshores, oferint serveis i assessorament tèxtil a les indústries estrangeres localitzades en països que avui en dia mai imaginariem confinats a la mà d'obra tèxtil : va estar un any a Anglaterra, i després va estar força per Mèxic i per Llatinoamèrica. A Mèxic, va ser testimoni en primera persona d'un tiroteig, deia tot orgullós i oportunista! No sé jo si l'aspiracionalitat del moment passava per allò que mostrava la TV d'aleshores, pel·lícules de l'Oest i grans herois 'vaqueros'. El cas és que ell se'n sentia testimoni d'excepció i així ens ho transmetia.

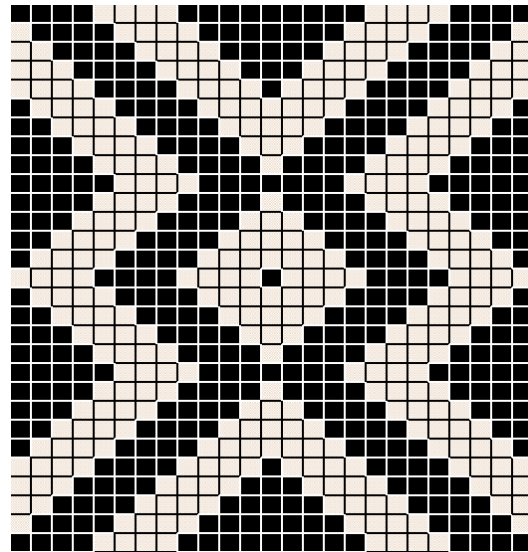
Pretenia moure'ns a tots plegats a Anglaterra, de fet era l'objectiu del seu trasllat : ell, abans, s'hi havia d'estar un temps, posant en marxa la fàbrica tèxtil a Manchester i, després, la cosa s'havia d'assentar i portar-hi la família... Caram! Avui doncs, potser ens hauríem criat tots a Anglaterra i potser, hi hauríem fet arrels, qui sap... Però quan va ser l'hora, l'empresa li va dir que portaven la producció a Nigèria, i és clar, l'home els va dir : jo no porto la meua família a Nigèria, aquí us quedeu!!! Òstres, ben mirat... l'externalització de la producció tèxtil ja

començava a donar senyals de vida a Europa... Parlem dels anys 70, i sembla ser que la producció tèxtil ja anava baixant direcció l'equador... Què en diria avui el pare d'això!?

Va venir ben curtidet en coneixements i experiències, i en noves idees. I durant un temps, les empreses tèxtils de la zona se'l rifaven. Ell tot cofoi, s'atrevia amb tot, i contínuament portava peces de gènere de punt amb innovadores provatures vàries que sovint, passaven per les mans de la mare i les seves màquines, i finalment sobre les meves espatlles en forma de bruseta que jo lluia tota orgullosa, donada la seva originalitat i exclusivitat.

Encara hi ha armaris a casa plens de peces de teixit de diverses textures i colors que jo no sabia explicar, però el pare, per a cadascuna d'elles tenia una història per a explicar-nos.

'Té, a veure si saps fer això...' Li va dir un dia un Cap tot entregant-li un retall. Ell marcava en color negre en un paper mil·limetrat i allò es convertia en aquella mena de patró que després, a les seves ordres, teixien les màquines de la fàbrica. Si mai li faltava una peça per a una màquina concreta, se la feia ell, i la muntava. I no parava de tenir demandes, dins i fora del seu àmbit laboral, d'empreses que li demanaven que els arreglés màquines tèxtils. S'atrevia amb tot! Deia ell, que va ser el primer que va teixir el 'Fred Perry' a Espanya. Me n'adono de que clarament pel pare, això del Tèxtil era tota una vocació i un repte diari... Com disfrutava aquest home entre fils !!!

Els avis havien treballat a Can Marfà! I l'avi, també, va ser l'encarregat de Can Roure. El fet d'estar tots tant relacionats amb el Tèxtil feia que les coneixences augmentessin en volum i en valor. Quan l'avi, la iaia o la tieta ens portaven a passeig, ja tots ben jubilats, no paraven de saludar persones pel carrer, un munt de gent de Mataró es coneixia. I sovint s'aturaven els uns als altres i s'explicaven alguna història d'aquell o d'aquell altre o, d'aquell dia que vam fer tal cosa... La tieta també! De fet, recordo quelcom assemblat a un diploma tacat de temps i envellit que semblava un pergami, emmarcat i penjat a la paret del menjador de ca'ls avis. Avui, Can Marfà és el Museu Tèxtil de la ciutat... Gairebé tota la família hi ha passat per allà... Caram! Me'n faig creus quan miro enrere...

Els *amos* de la *fàbrica* del pare – aleshores, els propietaris eren els *amos*, i les empreses tèxtils, eren *fàbriques*, o bé *fabriquetes*, pels que no arribaven a un cert nivell – tenien una torre a Can Bruguera i, suposadament, força calers... Les relacions amb els treballadors preuats eren molt estretes i sovint, ens convidaven a la seva torre – vaja, el que avui seria un xalet -, a fer barbacoes i a banyar-nos a la piscina. Ui... la meva germana i jo, petites... l'esperàvem en candeletes, la invitació a Can Bruguera! La mare de vegades els feia canelons... tot eren cortesies que es donaven molt entre les jerarquies socials de l'època i que alimentaven una indústria i una forma de vida que anava molt més enllà dels tel·lers. Els fills d'aquells *amos*, que ja no hi són, ni tampoc el seu patrimoni productiu, i a saber si el personal..., volten per la

ciutat i tenen fills, i tot sovint ens creuem i aixequem el cap per a saludar-nos cordialment, com si no haguessin passat els anys... però amb una complicitat interpersonal contradictòria i insegura, que de vegades sentim propera, i de vegades llunyana, així com la història mateixa.

Va resultar que de mica en mica ens vam anar fent grans... i van venir els canvis d'escola, i els nous amics i les noves activitats. Jo sempre acabava coneixent algú que coneixia algú de casa, o que hi havia treballat, o que havia treballat amb un company d'algú de casa... De fet, els veïns de dalt, una parella molt grans, tenien un fill que també tenia una fàbrica tèxtil. És clar, els comentaris i les anècdotes anaven i venien amb el pare tot sovint. Avui, amb el seu nét

encara ens saludem pel carrer amb una certa mirada de nostàlgia. I fins i tot hem coincidit en el temps i en activitats diverses, que res tenen a veure amb el tèxtil. Quines coses que té la vida!

Els meus germans també es van fer grans i van acabar trobant feina. Uns anys més grans que la meva germana i que jo, ja els tocava iniciar-se en el món laboral : un va acabar treballant a la fàbrica del pare d'una amiga meva, que vaig conèixer a l'Institut, i que es dedicava a fer xandalls de felpa com a primícia en el mercat per a marques com Adidas, Kappa... etc. Ell va aprendre a ser un bon estampador, dels de motlles... i fins i tot, passat el temps va gosar embarcar-se en l'aventura de l'empresa pròpia. Algun dissabte ens tocava ronda a la meva amiga i a mí : a plegar samarretes, dessuadores i xandalls, embossar... i divertir-nos molt! I ja teníem setmanada per fer vida social amb els amics!

L'altre m'explicava que anava a treballar a Argentona en una empresa tèxtil de *pronto moda*... Pronto Moda? Què cony és això, li vaig dir jo... Com que jo era estudiant i joveneta, també va aconseguir donar-me una mica de feina els dissabtes pel matí, així, jo em treia uns calerons per les meves incipients despeses adolescents. Plegàvem camisetes, embossàvem làsters – avui se'n diuen leggings -, i hi havia estampats i colors i alegria per tot arreu... Hmmm... això devia

ser allò que ell en deia *moda*, vaja *pronto-moda*... Això m'agradava més que l'empresa d'estampació del pare de la meva amiga, en la que anava tothom esquitxat de pintures multicolors, i la veritat, no feia massa net... Però és clar, és que la fàbrica feia *pronto-moda* pel Thomas... Qui és el Thomas, li deia jo? I el meu germà, tot cofoi, contestava : ah, no saps qui és el Thomas? És el de Desigual! I això, que aleshores, no era ni de bon tros el que és ara... Encara no fa massa que vaig llençar una camiseta de màniga llarga de les primeres d'aquell estil, en un cotó de boníssima qualitat – per això va durar el que va durar... - ja tota esllanegada i foradada

pobreta, desgastada... amb aquell disseny d'un home i d'una dona encarats en formes geomètriques, brodat... sí, sí, brodat! davant en el mig, a sobre del pit...! Hi he dormit de bé...!!!!

Explicava el meu germà, que un dia el Thomas Meyer, que tenia el costum de visitar personalment els tallers amb qui treballava i això, és clar, inflava d'orgull aquells que hi tenien contacte directe, els va portar un teixit amb lycra per fer pantalons de ciclista, tipus *culotte*, deia. Era quan es van posar de moda aquests tipus de prenes, inspirant-se en altres disciplines com l'esportiva. El cas és que el teixit, pensat per a l'esport, era de tan alta qualitat i portava tan elevat percentatge de lycra que quan procedien al tall, s'encongia de per tot arreu. Quin trenca-closques, allò semblava *missió impossible!* però és clar, imagino que sempre hi ha qui persevera, treballa, s'involucra, s'implica i es proposa aconseguir coses... i mira, avui, no ens sorprenem pas de veure aquests evolucionats leggins en tota mena de teixits, colors, estampats i formes arreu. Tota una llicó per als nostres dies, penso...!

Amb el *pronto moda* va sorgir una empresa pionera a Mataró que va esdevenir el viver de moltes altres petites empreses. Magor va ser de les primeres empreses a fabricar per a El Corte Inglés... tot un luxe! Deien... Aleshores, Mataró va esdevenir un caos de trànsit amb infinitat de furgonetes recollint i entregant *faena* per a tots els tallers de confecció de tota la ciutat, legals i il·legals... que aleshores, hi havia moltíssima economia submergida! Paradoxa? Història? No ho sé... Imagino que algunes d'aquestes partides devien entrar i sortir per la porta de casa, després de passar per les mans i la màquina de la mare, i pels nostres passadissos, i per la interrompuda calma de les nostres tardes!

Però és clar, en un moment determinat, van sorgir noves formes de guanyar-se la vida. A començaments dels anys 80, el país s'obria a una nova etapa i a Europa, i a mí m'enganxava en plena adolescència... i van arribar les gestories, les companyies d'assegurances, i d'altres tipus de serveis... Serveis! Òstres... era difícil imaginar-se monetitzar una forma de treball que no es pogués tocar, com les peces de roba... intangibles, en diem avui en dia. El meu germà gran va resultar l'excepció de la família i va acabar treballant en una gestoria... Ohhh...! Semblava qui sap què, perquè era l'únic que quan arribava a dinar a casa no anava en bata, o esquitxat de colors o plè de borra... I jo vaig dir : aquesta és la meva, jo no vull treballar en el tèxtil! Jo vull tocar màquines d'escriure, telèfons, papers, taulells... etc. - els ordinadors, aleshores, només

eren una referència utòpica en la novel·la de George Orwell, 1984, pertanyien al patrimoni de la ciència ficció sideral, i no en diguem, internet -.

I en vaig tocar moltes de *tecles* abans de trobar el meu camí, després de fer moltes voltes per Barcelona ciutat – que a mí, personalment, m’engrescava i m’allunyava d’aquella via tèxtil bruteta de Mataró, treballar a la metròpoli, era, definitivament, una altra història... - fent altres tipus de feina, i vint anys més tard vaig trobar una fantàstica feina a la meva pròpia ciutat. Ja n’estava una mica cansada de perdre temps d’estudi i de vida fent trajectes amb la Renfe, uns convoys que res tenen a veure amb els d’avui en dia, i que et deixaven a la Plaça del Palau, i agafa metro línia groga, i després vermella... i buuuufff...! L’oferta prometia : multinacional, organitzada en departaments, domini del paquet Microsoft, anglès, internet... Oooh! I d’això n’hi ha a Mataró? Doncs, cap allà que me n’hi en torno, que quatre hores al dia de transport i la incertesa de com i quan arribes, bé s’ho val!

I com no podia ser d’una altra manera vaig acabar en una empresa tèxtil! Això sí, d’una altra envergadura, d’un altre estil, amb capital americà, i amb un altre tipus de cultura i organització. Una pionera en el seu mercat que necessitava de personal qualificat per fer les tasques més estratègiques... una gran, gran, gran... que a l’hora, em remetia novament a la roba que jo havia portat de petita, que havia vist pels armaris de casa, que portava la mare o la tieta, i que, altre cop, em va posar en contacte amb persones que s’havien relacionat amb la meva família des de temps i temps enrere... sempre, a través del *fil tèxtil* del territori!